

11.04

2022

Poniedziałek, 11 kwietnia, 19.30 | Monday, 11 April, 7:30 pm

Filharmonia Narodowa – Sala Koncertowa | Warsaw Philharmonic – Concert Hall

Koncert pod Honorowym Patronatem Ambasadora Republiki Francuskiej, Pana Frédéric Billeta

Concert under the Honorary Patronage of the Ambassador of the Republic of France, Mr Frédéric Billet

Gabriel Fauré (1845–1924)

Pelléas et Mélisande

Suita op. 80 | Suite, Op. 80

1. *Prélude*
2. *Fileuse*
3. *Sicilienne*
4. *La mort de Mélisande*

César Franck (1822–1890)

Wariacje symfoniczne na fortepian i orkiestrę M. 46
Symphonic Variations for Piano and Orchestra, M. 46

Przerwa | Intermission

Hector Berlioz (1803–1869)

Symfonia fantastyczna op. 14
Symphonie fantastique, Op. 14

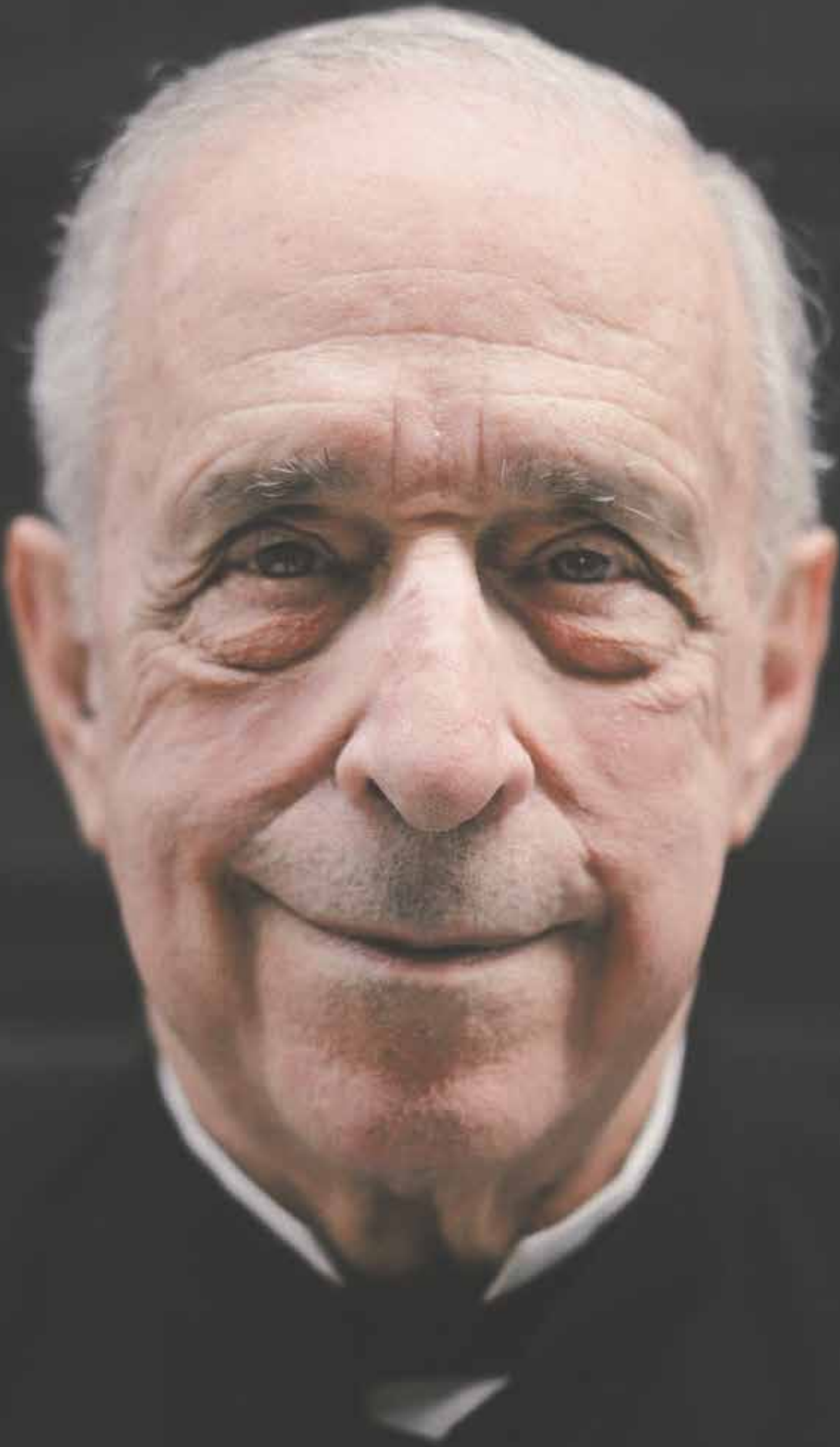
1. *Marzenia. Namiętności | Dreams, Passions*
2. *Bał | A Ball*
3. *Scena wśród pól | Scene in the Fields*
4. *Marsz na szafot | March to the Scaffold*
5. *Sen w noc sobotą | Dream of the Night of the Sabbath*

Jonathan Fournel – fortepian | piano

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach

Polish National Radio Symphony Orchestra in Katowice

Lawrence Foster – dyrygent | conductor

Lawrence Foster

Lawrence Foster

Dyrektor artystyczny, I dyrygent NOSPR.

Współpracował m.in. z Konzerthausorchester Berlin, Orchestre Philharmonique de Radio France, Orchestre symphonique de Montréal, Hong Kong Philharmonic Orchestra, Filarmonica Arturo Toscanini.

Poprowadził szereg spektakli na deskach teatrów operowych o międzynarodowej renomie, m.in. *Troilus i Kresydę* Williama Waltona w Royal Opera House, premierową inscenizację *Lulu* Berga w Houston Grand Opera, a także wykonania *Edypa* George Enescu w Deutsche Oper Berlin i *Otella* Verdiego w Los Angeles Opera.

Po 10 latach współpracy z Gulbenkian Orchestra na stanowisku dyrektora artystycznego i I dyrygenta otrzymał tytuł honorowy Conductor Laureate. Pełnił funkcję dyrektora muzycznego Orquestra Simfònica de Barcelona, Orchestre Philharmonique de Monte-Carlo, Houston Symphony, Orchestre de Chambre de Lausanne, Opéra Orchestre national Montpellier Occitanie i Aspen Music Festival and School.

Lawrence Foster urodził się w 1941 r. w Los Angeles, w rodzinie pochodzenia rumuńskiego. W latach 1998–2001 był dyrektorem artystycznym Festiwalu George Enescu. W 2003 r. został uhonorowany nagrodą Prezydenta Rumunii za wybitne zasługi na rzecz rozwoju kultury muzycznej tego kraju.

The Artistic Director and Chief Conductor of the NOSPR.

He has worked with the Konzerthausorchester Berlin, Orchestre Philharmonique de Radio France, Orchestre symphonique de Montréal, Hong Kong Philharmonic Orchestra and Filarmonica Arturo Toscanini, among others.

The highlights of his conducting career in major opera houses around the world include Walton's *Troilus and Cressida* at the Royal Opera House, the first performance of Berg's *Lulu* at Houston Grand Opera, Enescu's *Oedipe* at the Deutsche Oper Berlin, and the opening performance of Verdi's *Otello* at Los Angeles Opera.

Following his successful ten-year tenure as Artistic Director and Chief Conductor of the Gulbenkian Orchestra, he now serves as its Conductor Laureate. He has also held music directorships with the Orquestra Simfònica de Barcelona, Orchestre Philharmonique de Monte-Carlo, Houston Symphony, Orchestre de Chambre de Lausanne, Opéra Orchestre national Montpellier Occitanie, and the Aspen Music Festival and School. Born in 1941 in Los Angeles to Romanian parents, Foster served as Artistic Director of the George Enescu Festival from 1998 to 2001. In 2003 he was decorated by the Romanian President for services to Romanian Music.

Jonathan Fournel

Wypłynął na międzynarodowe sceny wiosną 2021 roku, gdy w wieku 27 lat wygrał Grand Prix – Nagrodę Królowej Matyldy na Międzynarodowym Konkursie Muzycznym im. Królowej Elżbiety Belgijskiej. Ponadto równocześnie zdobył nagrodę publiczności Musiq3 oraz nagrodę Canvas-Klara.

Gości w salach koncertowych i na festiwalowych scenach – takich jak Concertgebouw w Amsterdamie, Rheingau Musik Festival, festiwalu w Verbier, Klavier Festival Ruhr, festiwalu w La Roque d'Anthéron, Filharmonii Luksemburskiej, Królewskiej Sali Koncertowej w Glasgow, brukselskiego Bozaru, Louisiana Museum w Danii, Muzeum Sztuki Kumho w Seulu, Sali Koncertowej w Tongyeong, Sali Saõ Paulo, Filharmonii Narodowej w Warszawie, Usher Hall w Edynburgu, Sali Verdi w Mediolanie czy Fondation Louis-Vuitton w Paryżu.

Jonathan Fournel występuje pod batutą takich dyrygentów, jak Stéphane Denève, Jonathon Heyward, Rafael Payare, Peter Oundjian, Hugh Wolff, Fan Tao, Jacques Mercier, Frank Braley czy Lawrence Foster oraz z takimi orkiestrami jak Królewska Szkocka Orkiestra Narodowa, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach, Filharmonia Brukselska, Belgijska Orkiestra Narodowa, Orchestre National de Lorraine, Orkiestra Chorwackiego Radia i Telewizji oraz Luksemburska Orkiestra Filharmoniczna.

Został również okrzyknięty „Régénération classique” roku 2017 przez paryską organizację ADAMI, a wśród jego sponsorów znajdują się la Fondation Colas, fundacja Goéland oraz „Allumeurs d'Etoiles”. Artysta podpisał kontrakt z wytwórnią Alpha, która zdobyła wiele nagród Gramophone. W październiku 2021 roku wydał album z utworami Brahmsa.

Dazzled the international scene in the spring 2021 as, at the age of 27, he won the much-coveted International Queen Elisabeth competition receiving the Grand Prix-Queen Mathilde Prize besides the Musiq3 Audience Prize and the Canvas-Klara Prize.

He is a guest of such venues and festivals as the Concertgebouw Amsterdam, Rheingau Musik Festival, Verbier Festival, Klavier Festival Ruhr, La Roque d'Anthéron festival, Luxembourg Philharmonie, the Royal Glasgow Concert Hall, Bozar Brussels, Louisiana Museum in Denmark, Kumho Art Hall Seoul, Tongyeong Concert Hall, Sala Saõ Paulo, Warsaw Philharmonic, Edinburgh's Usher Hall, Sala Verdi Milan, and the Louis Vuitton Foundation in Paris.

Jonathan Fournel has played under the baton of conductors such as Stéphane Denève, Jonathon Heyward, Rafael Payare, Peter Oundjian, Hugh Wolff, Fan Tao, Jacques Mercier, Frank Braley, and Lawrence Foster, with such orchestras as the Royal Scottish National Orchestra, Polish National Radio Symphony Orchestra, Brussels Philharmonic, the Belgian National Orchestra, Orchestre National de Lorraine, the Croatian Radio and Television Orchestra, and the Orchestre Philharmonique de Luxembourg.

Fournel was the “Classical Revelation 2017” of the Paris-based ADAMI and is supported by the Fondation Colas, the Fondation Goéland and the Allumeurs d'Etoiles.

The artist has signed to the multi Gramophone winning label Alpha and released a Brahms album in October 2021.

jonathanfournel.com

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia z siedzibą w Katowicach (NOSPR)

Polish National Radio Symphony Orchestra in Katowice (NOSPR)

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia została utworzona w 1935 roku w Warszawie przez Grzegorza Fitelberga, który prowadził zespół aż do wybuchu II wojny światowej. W roku 1945 orkiestrę reaktywował w Katowicach Witold Rowicki. W 1947 roku dyрекcyj artystyczną objął ponownie Fitelberg. Po jego śmierci zespołem kierowali kolejno: Jan Krenz, Bohdan Wodiczko, Kazimierz Kord, Tadeusz Strugała, Jerzy Maksymiuk, Stanisław Wiśłocki, Jacek Kaspszyk, Antoni Wit, Gabriel Chmura, ponownie Jacek Kaspszyk, Alexander Liebreich. W 2000 roku dyrektorem naczelnym i programowym NOSPR została Joanna Wnuk-Nazarowa, a od 2018 roku funkcję tę pełni Ewa Bogusz-Moore. Obecnie dyrektorem artystycznym i I dyrygentem NOSPR jest Lawrence Foster, a I dyrygentem gościnnym – Domingo Hindoyan. Oprócz nagrań archiwalnych dla Polskiego Radia zespół ma w swoim dorobku liczne albumy wyróżnione m.in. Diapason d'Or i Grand Prix du Disque de la Nouvelle Académie du Disque. Orkiestra koncertowała m.in. w Europie, obu Amerykach, Japonii, Chinach, Australii i państwach Zatoki Perskiej. NOSPR jest m.in. organizatorem Festiwalu Prawykonau, Festiwalu Katowice Kultura Natura i Festiwalu Muzyka+Nauka. W 2019 roku została przyjęta do międzynarodowej organizacji ECHO skupiającej najlepsze sale koncertowe Europy.

The Polish National Radio Symphony Orchestra was set up in Warsaw in 1935 by Grzegorz Fitelberg, who managed the ensemble until the outbreak of the Second World War. In 1945 the orchestra was reactivated in Katowice by Witold Rowicki. In 1947 Fitelberg returned to the post of the artistic director. After his death, the ensemble was directed by, in succession, Jan Krenz, Bohdan Wodiczko, Kazimierz Kord, Tadeusz Strugała, Jerzy Maksymiuk, Stanisław Wiśłocki, Jacek Kaspszyk, Antoni Wit, Gabriel Chmura, again Jacek Kaspszyk, and Alexander Liebreich. In 2000 Joanna Wnuk-Nazarowa became the Orchestra's executive and programme director, a role held by Ewa Bogusz-Moore since 2018. The Orchestra's artistic director and principal conductor is Lawrence Foster, and Domingo Hindoyan is the first guest conductor. Apart from archival recordings for the Polish Radio, the ensemble's oeuvre includes many albums honoured with Diapason d'Or and Grand Prix du Disque de la Nouvelle Académie du Disque among others. The Orchestra performed in Europe, both Americas, Japan, China, Australia, and the Persian Gulf countries. NOSPR is the organiser of such festivals as the Festival of Premieres, Festival Katowice Culture Nature, and Festival Music+Science. In 2019 the Orchestra was admitted into ECHO, an international organisation that gathers the best concert halls in Europe.

nospr.org.pl

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach

Polish National Radio Symphony Orchestra in Katowice

Gabriel Fauré

Pelléas et Mélisande op. 80

Ukończona: 1898–1909; pierwsze wykonanie: 3 lutego 1901, Paryż (tylko części 1, 2, 4), Orchestre Lamoureux, Camille Chevillard – dyrygent; pierwsze wydanie: Hamelle, Paryż 1900?

Symbolistyczna sztuka *Peleas i Melisanda* Maurice'a Maeterlincka miała swoją sceniczną premierę w teatrze Bouffes-Parisiens w 1893 roku. Nie spodziewano się sukcesu, twórca nie zaryzykował nawet przybycia do teatru. Zadziwiający jednak okazał się rezonans, jaki wkrótce *Peleas* wywołać miał w świecie muzyki. Pełna niedopowiedzeń, raczej statyczna akcja, brak wyraźnie zarysowanych postaci, swoista baśniowość, spowijający wszystko fatalizm – wszystko to sprawić miało, iż idealnym dopełnieniem słowa stać się mogła właśnie muzyka. Zaczęło się od Faurégo, dopiero później powstać miała słynna opera Debussy'ego (1902), wielki symfoniczny poemat Schönberga (1905) i subtelna muzyka sceniczna Sibeliusa (1905).

Czteroczęściowa suita *Peleas i Melisanda* Faurégo miała swój początek w muzyce do sztuki Maeterlincka, napisanej na zamówienie znanej angielskiej aktorki Patrick Campbell w związku z angielskojęzyczną premierą sztuki w 1898 roku. Campbell myślała początkowo o Debussy'm, ten jednak zajęty był właśnie komponowaniem... swojego *Peleasa (sic!)*. Zapracowany Fauré, profesor paryskiego Konserwatorium i organista tytularny kościoła La Madeleine, jak zwykle pracował w pośpiechu, instrumentację powierzając uczniowi Charlesowi Koechlinowi. Skomponował łącznie 19 muzycznych numerów (dwa zaginęły). Podczas londyńskiej premiery osobiście stanął za pulpitem. Muzyka „zrobiła swoje”, angielski *Peleas* odniósł wielki sukces, a Mrs Campbell była oczarowana!

Po powrocie do Paryża Fauré na nowo zinstrumentował na użytek koncertowy trzy fragmenty: wstępne *Prélude*, będące muzycznym portretem Melisandy, *La Fileuse (Przędka)*, jako że w sztuce Melisanda pojawi się przy kołowrotku (co wyraźnie usłyszymy w muzyce), oraz *Mort de Mélisande (Śmierć Melisandy)*. W dziesięć lat później dołączył do suit (jako trzecie ogniwo) bodaj najsłynniejszą *Sicilienne* z wcześniejszej (1893) muzyki teatralnej do... Molierowskiego *Mieszczanina szlachcicem*. Gdzie Rzym, gdzie Krym? – zapytalibyśmy. Ale dziś nikomu to nie przeszkadza.

Stanisław Kosz

César Franck

Wariacje symfoniczne na fortepian i orkiestrę M. 46

W marcu 1885 roku w Paryżu na koncercie Société Nationale de Musique wykonany został zainspirowany wierszem Victora Hugo poemat symfoniczny *Les Djinns (Dżiny)* Césara Francka, z nietypową, koncertującą partią solowego fortepianu. Usatysfakcjonowany bardzo dobrym przyjęciem, kompozytor postanowił „wynagrodzić” pianistę Louisa Diéméra „jakimś drobiazgiem” – i tak właśnie powstały *Wariacje symfoniczne*. Tym razem utwór nieprogramowy, całkowicie „absolutny”, z ducha jednak romantyczny, wyłamujący się z konwencji tradycyjnego koncertu instrumentalnego. Franck miał na tym polu poprzedników, m.in. Webera, Mendelssohna, Chopina, Schumanna i Liszta, sięgnął jednak nie po zwyczajową formę sonatową, lecz po formę wariacji, bardzo zresztą swobodnie potraktowaną.

W epoce romantyzmu mistrzem formy i techniki wariacyjnej był Brahms, z kolei Liszt sięgnął do niej w koncertowym *Totentanz (Danse macabre)*. Forma tych utworów pozostawała jednak zawsze przejrzysta i łatwo uchwytana. Franck poszedł innym tropem, tworząc rodzaj „hybrydowej” fantazji przenikniętej duchem wariacyjności, gdzie właściwy „temat z wariacjami” sytuuje się w centrum formy. We wstępnej, nieco tajemniczej, refleksyjnej introdukcji – w dialogowaniu orkiestry i fortepianu – usłyszeć można echo *Andante con moto* z IV *Koncertu G-dur* Beethovena (będzie też zapowiedziany temat wariacji, choć jeszcze bez konsekwencji). Natomiast po „właściwych wariacjach” zwieńczeniem utworu jest porywający, wirtuozowski finał, w którym usłyszymy teraz już radosne, wręcz figlarne „refleksy” wstępnego tematu fortepianowego z introdukcji. Zadziwić może faktura dzieła: Franck zwykle „myślał organami” (wszak ponad 30 lat był tytularnym organistą u Świętej Klotyldy!), co oczywiście w niejednym fragmencie *Wariacji* usłyszymy, lecz impulsy płyną tu również ze strony lekkiego stylu *brillante*, jak też bardziej kunsztownych wzorców Chopina i Liszta. I chyba na równi, ze względu na niezwykłość architektonicznego ujęcia, jak też na efektowny, błyskotliwy „pianizm” – pianiści tak lubią, często wręcz „kochają” *Wariacje* Francka.

Stanisław Kosz

Hector Berlioz

Symfonia fantastyczna op. 14 (Epizod z życia artysty)

Dzieło to, napisane w 1830 roku pod wpływem gwałtownego uczucia, pozostaje do dziś najżywszym dowodem wielkiego talentu swego twórcy. Berlioz dowiódł w nim swych artystycznych kompetencji, w które powątpiewano podczas jego studiów w paryskim konserwatorium. Ale wśród profesorów tej uczelni był także Jean-François Le Sueur, który w młodości musiał opuścić posadę dyrygenta katedry Notre-Dame w Paryżu po tym, jak jął aranżować uroczyste msze na kształt wielkiego spektaklu dramatycznego. Nie cofał się też nigdy przed eksperymentami w zakresie instrumentacji, gdy wymagały tego względy dramaturgiczne – w swej operze *Ossian* wprowadził aż 12 harf. Z Le Sueurem utrzymywał Berlioz stosunki jak najlepsze, sam później zresztą oceniał swych kolegów po fachu według ich zdolności do realizacji najśmielszych pomysłów.

Takim pomysłem było uczynienie z symfonii dramatu instrumentalnego w pięciu aktach, którym odpowiadają poszczególne ogniwa dzieła. Dla Berlioza najważniejsze było oddanie dramaturgicznej prawdy stworzonego przezeń wątku treściowego, ponieważ wątek ów – zawiedziona miłość – dotyczył go jak najściślej. Z punktu widzenia dziejów gatunku istotne są zaś środki, jakimi się w tym celu posłużył: konsekwentne przeprowadzenie motywu przewodniego stanowiącego *idée fixe* – obraz ukochanej, dyscyplina kontrapunktyczna i oszałamiająca, niesłychana wprost instrumentacja łamiąca wszelkie dotychczasowe kanony i wyznaczająca nowe standardy brzmienia. Nigdy jednak nie stanowi ona dekoracji – jest integralną częścią najgłębszej struktury dzieła.

Symfonia fantastyczna jest dziełem bardzo znanym. Jej program, opublikowany przez kompozytora w paryskiej prasie, był od tego czasu setki razy przedrukowywany w przewodnikach koncertowych. Tu zwróćmy uwagę tylko na parę aspektów kompozycji.

- Część I (*Largo – Allegro agitato e appassionato assai*) jest szeroko rozplanowanym allegrem sonatowym, w którym „motyw ukochanej” pełni rolę drugiego tematu. Natomiast temat pierwszy, ze swą wznoszącą się w szybkim ruchu figurą wstępną, podtrzymuje atmosferę nieustannej ekscytacji. Każdy jego pokaz w przetworzeniu podąża w kierunku kolejnej wersji *idée fixe* – w ten sposób dyspozycja formy muzycznej posłużyła konstrukcji dramatu, dopowiadanej przez liczne epizody „komentujące” stan ducha artysty, owe ogarniające go „fale namiętności”.

- Część II (*Valse. Allegro non troppo*) pełni rolę intermezza, w którym „motyw ukochanej” pojawia się jako statyczny, wyidealizowany obraz na tle tanecznej sceny o wielkiej urodzie melodycznej i brzmieniowej.

- W części III (*Adagio*) obraz ten jest już tylko wspomnieniem, a scenerię tworzy wieczorny pejzaż, w który wplatają się odległe pieśni pasterskie. Jest to więc plan złożony, którego dominantę stanowi osoba artysty postawionego wobec uczuć niepokoju i samotności.

- Część IV (*Allegretto non troppo*) jest wizją miejsca straceń. W muzyce brak wyjaśnienia, w jaki sposób artysta stał się skazańcem. Zawiera je program: jest to wizja senna – po zażyciu opium i rzekomym zabójstwie ukochanej. W rezultacie scena ta stała się wspaniałym sarkastycznym scherzem, jest w niej bowiem pewien dystans wobec urojenia.

- Podobnie w złożonym z czterech epizodów *Finale*, w którym ukochana jawi się artyście jako przewodniczka sabatu czarownic. Jej motyw jest gruntownie odmieniony, wręcz skarykaturowany. Czysta fantastyka obrazowania znajduje tu przeciwwagę w rzeczowej polifonii pozwalającej zbudować wielowarstwowy plan, w którym łączą się wszystkie wątki dramatu.

Maciej Negrey

